

Од почетокот на годината цената на нафтата и на нафтените деривати достигна рапиден скок од 70 проценти. Континуираниот пораст на цената на нафтата, кој трае веќе 8 месеци, ќе биде на грбот на граѓаните, чиј животен стандард рапидно се намалува!

Бројот на сиромашните семејства од година во година се зголемува за повеќе од еден процентен поен, или за нови 30.000 луѓе годишно.

■ Пишува: Рената МАТЕСКА

БЕЛГИЈА НА ГРАЃАНИТЕ ЌЕ ИМ ГО КОМПЕНЗИРА ПОСКАПУВАЊЕТО НА НАФТАТА

Шоковните, речиси секојдневни вибрации на цената на нафтата и на нафтените деривати станаа кошмар за и така бедниот Македонец. Државата не презема конкретни мерки за да ги заштити граѓаните, најголемите невини жртви на ценовните скокови. Тонеме во сиромаштија, заборавајќи што всушност беше тоа - државна стратегија за спречување на сиромаштијата, која и досега не даде резултати, а требаше да делува таму каде што најмногу болеше - намалувањето на невработеноста и подигнувањето на степенот на образование кај сиромашните.

"Поскапувањето на бензинот има две димензии: макроекономска и микроекономска. На микроекономски план реперкусијата негативно се одразува затоа што ги зголемува трошоците на работење, бидејќи сообраќајот е еден од основните елементи во секој процес. Доаѓа до синцир реакција, така што со зголемувањето на цените на превозот се зголемуваат и тие на земјоделските производи, кои влијаат на платите и така во низа. Тоа рефлектира нестабилност кај претпријатијата и, за жал, сè тоа потекнува од фактор кој не може да се контролира. Поради тоа, треба да се води добра политика, која треба да води сметка за ваквите појави. Колку повеќе државата го толерира зголемувањето на цената на нафтените деривати, а не реагира за да не доаѓа до рапидно зголемување, тоа оди на штета на износот на приходите кои го добива Буџетот и има морално

право да реагира. Тоа ние го немаме, што значи немаме развојна политика. Друго об-

јаснување нема. А дека и на-таму ќе има зголемување на нафтата - ќе има, бидејќи тоа не е прашање на економијата, туку е последица од влијанието на војната во Ирак и јакнењето на Руската Федерација во тој домен т.е. нејзиното диктирање услови во нафтениот бизнис. Сметам дека додека постои судир меѓу арапскиот, односно муслиманскиот свет и САД поради Ирак, ќе имаме вакви ситуации", коментира професорот Тихомир Јовановски, економски експерт и аналитичар.

Според познавачите на состојбите, во вакви ситуации е неопходно дејствувањето на државата, која треба да преземе конкретни мерки за надминување на ситуацијата, а освен тоа неопходно е да се бараат и алтернативи.

"Ако државата реагира преку своите механизми, ќе им олесни на претпријатијата кои нема да одат со зголемување на цените и ќе се одржи еден стандард. Ние ниту произведуваме, ниту можеме да влијаеме на цената на нафтата. Тоа се десеттина земји во светот, кои ги диктираат цените на наф-

тени деривати. Мислам дека во Република Македонија - оценува Јовановски - секогаш ќе има проблем со зголемувањето на цената на нафтата, затоа треба да се бара алтернатива, а тоа е гасифи-

кацијата, која може да ни даде можности во супституцијата на нафтените деривати. За жал, во државава дури сега се зборува за гасификација на една термоелектрана и топлана. Сигурен сум дека

СЕКОЈ ДЕН СМЕ СÈ ПОСИРОМАШНИ!

Според анализите на Државниот завод за статистика, во првиот квартал од 2005 година (јануари - март), околу 38,6 проценти од активното население во Република Македонија се невработени. Бројот на вработените спореден со четвртиот квартал од 2004 година, е зголемен за 2,5 проценти, од кој најголем дел се во Секторот земјоделство,

лов и шумарство, што е резултат на почнувањето на пролетната сезона во земјоделството. Спореден со првиот квартал од 2004 година, бројот на вработените е намален за 1,6 проценти. Според полот, бројот на невработени мажи изнесува 59,3 проценти, а 40,7 проценти се жени. Додека според завршената школска подготовка, најголем дел од невработените се со завршено средно образование. Просечната исплатена бруто плата за мај 2005 година, во однос на мај 2004 година, номинално е поголема за 0,5 проценти, а реално е помала за 0,2 проценти. За мај, 17,9 проценти од вработените во Република Македонија не примиле плата.

Во првото тримесечие од 2005 година индексот на трошоците на живот покажува опаѓање од 0,4 проценти, додека индексот на цените на мало и индексот на цените на производители на индустриски производи покажуваат пораст од 1,3 отсто, односно 1,9 проценти.

гасот е многу поевтина варијанта, а доказ за тоа е што и развиените пазарни економији во светот ја користат гасификацијата која е три пати поевтина".

РЕКОРДНИ ВРЕДНОСТИ

На енергетските берзи во светот цената на нафтата достигна рекордна вредност - дури до 70 долари за барел, но во меѓувреме не е чудо ако и оваа цифра биде надмината... Како причини за ваквиот рекорд се наведуваат нестабилноста на Блискиот Исток по смртта на саудскиот крал Фахд, затворањето на американската Амбасада во Саудиска Арабија поради безбедносните закани и најавите на Иран дека ќе ја продолжи нуклеарната програма и покрај остро противење на Вашингтон. Врз цената на нафтата влијае и затворањето на две големи рафинерии во Тексас и во Пенсилванија, што ги зголемува стравувањата за можен недостиг на нафтни деривати во САД. Како причина за растот на цената на нафтата на светските берзи се наведува и стравот дека економскиот пораст во САД може да ја зголеми побарувачката за нафта. Според анализите, цената на нафтата е за 40 отсто повисока од пред една година, а само последниве три месеци се зголеми за една петтина. Аналитичарите предвидуваат дека цената уште повеќе ќе расте.

Кај нас ова се досега највисоките цени на нафтените деривати кои, како што велат потрошувачите, секако ќе се одразат на домашниот буџет. Се очекува последното поскапување да предизвика реакција во низа, која ќе ја потресе севкупната економија, пред сè, поради зголемените транспортни трошоци. Од Топлификација се сигурни дека поскапените мазут и нафта ќе го поскапат парното греење. Почнувајќи од септември, Топлификација стартува со набавки на нафта и греењето ќе го поскапат за толку за колку што од април наваму е "скокната" нафтата.

И земјоделците се засегнати од нафтениот шок, би-

дејќи есенската сеидба ќе ги чини уште поскапо. Во Групаацијата за оранжериско производство коментираат дека од лани до сега мазутот е двојно поскап. Економските аналитичари предвидуваат дека на подолг рок и производителите ќе мораат да ги коригираат цените, иако сега, во обид да не ги изгубат потрошувачите, излезот гледаат во намалувањето на дел од својот профит. Во случај на инфлација, државата ќе го решава проблемот преку монетарните инструменти, велат економските познавачи на состојбите.

ЕКОНОМСКИТЕ СОСТОЈБИ НЕ ВОДАТ ДО ПИТАЧКИ СТАП

КРПЕН ЖИВОТ

И ништо фрапантно нема да кажеме доколку нагласиме дека продолжува да се зголемува стапката на сиромаштија во земјата. Бедните и сиромашните граѓани се синоним за речиси секој град, село, населба во државата. Ги среќаваме на секој чекор, најмногу на раскрсниците, на плоштадите, кај контејнерите, под мостовите... Ден за ден, питаат за да преживеат, а кон нив постојано се приклучуваат нови и нови, стечајци, отпуштени, невработени...

За четири години бројот на сиромашните се зголемил за околу 120.000 лица. Според податоците на Државниот завод за статистика за релативната сиромаштија во периодот 2002 - 2004 година, индексот на сиромаштијата во минатата година изнесува 29,6 отсто, што значи дека повеќе од 600.000 луѓе се си-

ромашни. Овој процент е минимално намалување во споредба со 2002 и 2003 година, кога измерената сиромаштија изнесуваше 30,2 процента. Но, ако се имаат предвид анализите и статистиката за годините пред тоа, јасно е дека станува збор за драстичен пораст на сиромаштијата. Имено, според статистичките податоци, во периодот 1997-1999 година индексот на сиромаштијата се движел меѓу 19 и 21 отсто, за во 2001 година да скокне на 24,6 проценти. Таа стапка на сиромаштија, според тогашните експертски мерења и укажувања, претставуваше

зголемување за повеќе од 20 проценти за периодот од 10 години, од почетокот на транзицијата во деведесеттите години од минатиот век. Последните податоци покажуваат дека секоја година бројот на сиромашните домаќинства растел за повеќе од еден процент поен, или за нови 30.000 луѓе годишно. Според тоа, во Македонија, последниве четири години бројот на сиромашните се зголемил за околу 120.000. Несомено, стапката на сиромаштијата тесно е поврзана со стапката на невработеност. Најсиромашни се невработените, или 39 отсто од анкетираниите сиромашни биле невработени лица. Инаку, според статистиката, процентот на невработеноста во првиот квартал од годинава достигна 38,6 проценти, или 321.387 лица се без работа, додека според Агенцијата за вработување, на крајот на

јуни имало 374.279 невработени лица. Според степенот на образование на носителот на семејството, пак, највисока стапка на релативна сиромаштија е регистрирана кај лицата без образование - 57 отсто, а најниска кај оние со високо образование - 9,1 отсто. Статистичарите направиле анкета на сите семејства за субјективната споредба на моментната финансиска состојба со онаа од пред една година. Податоците за 2004 година покажале дека само 0,3 отсто од семејствата мислат дека живеат подобро од една година пред тоа; 45,7 отсто рекле дека живеат исто, а 19,3 отсто се изјасниле дека живеат многу полошо од пред една година. Само 3,7 отсто од анкетираниите семејства рекле дека со платата можат во целост да ги задоволат своите потреби, а 23,5 проценти се изјасниле дека во целост не ги задоволуваат животните потреби. Најголем процент од испитаниците или 27,9 отсто рекле дека месечно им се потребни околу 30.000 денари за живеачка. Инаку, за сиромашни се сметаат лицата, семејствата и групите лица, чии материјални, културни и социјални потреби се на ниво кое ги исклучува од минимално прифатливите начини за живеење во земјата. Светските критериуми за сиромаштијата претпоставуваат дека за сиромашно лице се смета она кое живее со 2,5 долари дневно. Само би потсетиле дека уште на почетокот на 2002 година беше формиран специјален тим за подготовка на стратегија за намалување на сиромаштијата, под сугестија на Светска банка и на ММФ, а рокот за нејзино донесување беше една година. Она што уште повеќе загрижува е размислувањето на економските аналитичари, кои проценуваат дека доколку доживеее домино ефект во стопанството, како последица на зголемувањето на цената на нафтата, тогаш рапидно ќе се зголеми и бројот на сиромашните во државата. Ќе бидеме татковина на сиромашни граѓани, кои еднавј ќе преживуваат!